

OBSAH:

VOLEBNÝ ZÁKON:
Moratórium na zrušenie
Ondrej Dostál

VEREJNÁ SPRÁVA:
Čo s príspevkovými organizáciami?
Radovan Kazda

POLITIKA:
Paradoxy polské pravice
Maciej Ruczaj

EURÓPSKA ÚNIA:
Eurofondy alebo nízke dane?
Dušan Sloboda

POZNÁMKA:
Bruselská deklarácia
Ľuboš Mikuška

ČO S PRÍSPEVKOVÝMI ORGANIZÁCIAMI? Radovan Kazda

Významný podiel z výdavkov verejnej správy predstavujú každoročne transfery príspevkovým organizáciám (PO). Podľa návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2006-2008 je do sektora verejnej správy zaradených 95 takýchto organizácií v pôsobnosti štátu a 744 v pôsobnosti obcí a VÚC, s plánovanými celkovými príjmami na rok 2006 v sume 20,6 mld. Sk.

PO v pôsobnosti štátu zabezpečujú činnosti najmä v oblasti kultúry, školstva, životného prostredia, pôdohospodárstva, výskumu, služieb a informatiky, zatiaľ čo v pôsobnosti obcí prevládajú najmä verejnospoločenské práce, kultúra, sociálne veci, či šport, vo VÚC doprava, kultúra a školstvo.

Podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy môže byť PO len taký subjekt, ktorého tržby kryjú menej ako 50 % výrobných nákladov a ktorý je na príslušný rozpočet príspevkom. Takýto spôsob hospodárenia však spôsobuje množstvo ekonomických i etických problémov.

PO totiž pôsobia ako štátom alebo samosprávou „vlastnený“ subjekt, ktorý má od nich zaistené krytie väčšiny kapitálových a bežných výdavkov. Tým však získavajú neférovú výhodu voči konkurencii súkromných poskytovateľov podobných služieb, s ktorými sa stretávajú pri podnikaní na slobodnom trhu. PO totiž disponujú možnosťou „dvojnásobného“ úžitku svojich aktív, ktoré si môžu zaobstaráť z vládneho príspevku (napríklad vybavenie laboratórií, divadelných dielní, rekreačno-vzdelávacích zariadení a pod.), ktoré však užívajú i na poskytovanie komerčných služieb. Zrejme najrozsiahljšou deformáciou je však využívanie príspevkom „pokrytej“ pracovnej doby zamestnancov na vedľajšie príjmy (napríklad u pracovníkov vedy a výskumu). PO tak môžu neférovu potláčať konkurenciu prostredníctvom cien, ktoré nezahŕňajú ich reálne výrobné náklady.

Štát nie je dobrým vlastníkom a nemá vnútornú predispozíciu hospodáriť efektívne. Vzhľadom k tomu, že PO nemôžu byť v zmysle zákona zakladané na výkon rozho-

dociacích právomocí, slúžia pre svojich zakladateľov zväčša ako servisné pracoviská. Činnosti, ktorých prevedenie na súkromný sektor by spôsobovalo závažné (napríklad bezpečnostné) riziká, idúce priamo proti cieľu týchto služieb, zabezpečujú obvykle rozpočtové organizácie. To eliminuje riziká spojené s prevodom činností, ktoré realizujú PO, do súkromných rúk.

Väčšina „príspevkoviek“ prežíva po roku 1989 vo forme zmutovaných podnikateľských subjektov, prevádzajúcich činnosti, ktoré buď nie sú oprávneným verejným záujmom, alebo si ich trh nežiada, alebo ich pred žiadúcim uvoľnením na trhovú súťaž

Veľká časť príspevkových organizácií buď nerealizuje oprávnený verejný záujem, alebo ich nepotrebuje trh, alebo ich pred žiadúcim uvoľnením na trhovú súťaž „chráni“ stabilnými zákazkami štát.

„chráni“ dotáciami a stabilnými zákazkami štát. Príspevkové organizácie je potrebné zrušiť a pri hľadaní riešení, akým spôsobom „naložiť“ s ich terajšími činnosťami, je potrebné zvažovať najmä tieto skutočnosti:

1. *Verejný záujem vs. trh.* Mnohé služby (napr. poradenstvo a vzdelávanie), ktoré podnes štát zabezpečuje v rámci tzv. verejných záujmov prostredníctvom PO, realizuje súbežne so štátom a v dobrom postavení na trhu i súkromný sektor. Väčšinu takýchto štátnych inštitúcií je preto možné zrušiť a ich majetok (zahŕňujúci i lukratívne zariadenia cestovného ruchu) previesť do súkromného vlastníctva.

2. *Outsourcing.* V ojedinelých prípadoch, keď hrozí reálne riziko, že služby spojené s presadením verejného záujmu by na voľ-

nom trhu nenašli svojho prirodzeného poskytovateľa (napríklad monitoring životného prostredia), je možné túto službu previesť na súkromný subjekt ako vládnu objednávku.

3. *Prekrývanie verejných záujmov.* V mnohých prípadoch štát neefektívne „zdvojuje“ svoje pôsobenie, takže v rovnakej činnosti pôsobí viacero štátnych organizácií pod rôznymi rezortmi (najmä v oblasti vedy a výskumu, ale aj v rôznych iných organizáciách, ktoré vykonávajú servisné práce pre ministerstvá paralelne s ich ústredím). Podporu týchto aktivít je potrebné zefektívniť a zjednodušiť.

V snahe zefektívniť činnosť PO pripravila vláda v roku 2004 nový zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy, v uznesení ku ktorému uložila zriaďovateľom štátnych PO posúdiť právnu formu ich hospodárenia a zosúladiť ich právne pomery s návrhom zákona. Výsledkom tohto zámeru je snaha zriaďovateľov „preštátniť“ niektoré PO na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Ak by neziskové organizácie nezískavali ďalší príjem z verejných financií (okrem imania, ktoré získajú pri založení), nemuseli by byť napojené na verejnú správu, čo by bol istý posun k efektívite a prehľadnosti ich hospodárenia. I tak by však ostali v zbytočnom vlastníctve štátu. Oveľa väčšie deformácie však spôsobuje zámer zakladateľov ponechať im pôvodný transfer z verejných financií. Aktuálne sa ministerstvo pôdohospodárstva snaží takýmto spôsobom „upratať“ svoje atraktívne nehnuteľnosti do neziskovej sféry, teda ponechať ich vo svojom vlastníctve i v stabilnej rezortnej podpore.

Zmena PO na neziskové organizácie nevedie k zefektívneniu ich činnosti a už vôbec neotvára otázku ich reálneho významu. Práve naopak: hrozí, že štát bude i naďalej plytváť verejnými výdavkami a pod pláštikom neziskovosti budú ich zamestnanci požívať výhody vládneho socializmu.

Autor je analytik KI

PARADOXY POLSKÉ PRAVICE Maciej Ruczaj

Ještě před několika měsíci se vše zdálo být jasné. Po podzimních volbách v Polsku skončí vláda zkorumpovaných postkomunistů a vznikne koalice liberální strany Občanská platforma (PO) a konzervativního Práva a spravedlnosti (PiS), která přistoupí k dílu "ozdravování státu". Realita polského politického života se však opět ukázala jako zcela nepředvídatelná.

V době, když se Střední Evropa vysvozovala z komunismu, zdálo se, že stabilní a silná pravice vznikne právě v Polsku. Nešlo tam, jako v Československu o skupinky disidentů, neznámé širší veřejnosti, ale o zástupce obrovského celonárodního hnutí Solidarity, podporované navíc autoritou největší "opoziční" instituce v zemi, tedy katolické církve. Konzervativní světový názor většiny společnosti a početná skupina soukromých zemědělců a podnikatelů, kterou komunismus narozdíl od Československa zcela nezničil, vytvářely další příznivé podmínky pro vybudování silné společenské základny takových uskupení. Už o dva roky později však situace byla diametrálně odlišná. Zatímco pravicová ODS se stala nejsilnější stranou na politickém spektru České republiky, v polském parlamentu se střetávali zástupci více než 10 uskupení, které se považovaly za "pravicové". Zatímco o několik let později ODS dokázala odolat krizi po "sarajevském převratu" 1997, první pokus o sjednocení pravice v Polsku, pod vlajkou "Volební akce Solidarity", skončil sice volebním vítězstvím, ale také následujícím bleskurychlým rozpadem uskupení, které se v dalších volbách ani nedostalo do parlamentu. Zatímco dnes je na česká pravice zřetelně rozdělena na liberální a křesťansko-demokratický proud, jak je tomu ve většině evropských zemí, pro popis nejsilnější pravicové strany v Polsku zahraniční komentátoři využívají hybridní spojení jako "sociálně-konzervativní" nebo "národně-sociální".

Jak vysvětlit tuto inherentní nestabilitu polské pravicové scény a její nekompatibilitu se "standartními" rysy "pravicovosti" v evropském kontextu?

Odpověď by se měla hledat především v dějinné evoluci polské pravice, a přesněji v dědictví Solidarity. Toto celonárodní hnutí odporu v sobě sjednocovalo nejrůznější politické proudy, od syndikalistů k neoliberalům, jejichž jediným společným jmenovatelem byl antikomunismus a příklon ke katolicismu. "Porevoluční" štěpení politického spektra na postkomunistickou levici a "post-solidaritní" pravici zakonzervovalo tento fenomén: Polsko je snad jedinou zemí, kde i odborový svaz se mohl považovat za zástupce "pravice". Základním poznávacím znamením pravicovosti byl proto veřejné mínění nikoli postoj k trhu a roli státu v hospodářství, ale katolický konzervatismus a antikomunismus spojen se zdůrazňováním národní tradice a národních zájmů. Tento stav vedl filosofa Ryszarda Legutku k prohlášení, že velká část polské pravice je ve skutečnosti "levice, která si ještě není vědomá své levicovosti".

Samozřejmě realita budování nezávislého státu vedla brzy k zviditelnění rozdílů v rámci "post-solidaritních" uskupení, které už nespojoval společný nepřítel. Zároveň ústřední postavení historických (národní tradice, způsob zúčtování s komunismem) a hodnotových (katolicismus) témat nutně nenapomáhalo kompromisům. Jak napsal politolog Marcin Krol: "O věcech jako rozdělení postů v ministerstvech nebo reforma zdravotnictví lze spolu debatovat, ale otázky mentality a hodnot vedou k nepřekonatelným konfliktům". Když k tomu přidáme faktor silně proporrčního volebního systému, příznivého pro malé strany, který platil u zrodu III. Polské republiky a osobní animozity lídrů pravice (je nutné upozornit, že i když se v Polsku názvy stran mění téměř po každých volbách, v jejich čele se objevují většinou stejní lidé) máme hotový scénář postupujícího rozdrobení pravice a nekončících ideologických sporů, které poznamenaly i dění v posledních měsících.

Na druhé straně se zdá, že i přes krach koaličních jednání dochází konečně k jisté stabilizaci. Už po druhé za sebou se do parlamentu dostaly stejné pravicové strany a jsme možná svědky vzniku dvou táborů – liberálního (PO) a národně-konzervativního

Současný vývoj by mohl vést k jasnější diferenciaci polské pravicové scény.

(PiS). Tyto tábory spojil opět – jako v případě Solidarity – společný nepřítel: postkomunistická oligarchie, která síti neformálních kamarádských vztahů ovládla nejen centrální a lokální administrativu, ale i velkou část hospodářství a médií. Opět – jako v minulosti – hesla "mravní revoluce" a "ozdravení státu" nestačily k povolebnímu kompromisu. Přesto však lze říct, že současný vývoj by mohl vést k jasnější diferenciaci polské pravicové scény: na jedné straně zde máme PO jakožto stranu liberální (od podobných evropských útvarů ji odlišuje větší konzervatismus ve společenských otázkách) a na druhé PiS – uskupení zaměřené spíše na silný než omezený stát a spíše na sociální solidaritu než *laissez faire*, a také jednoznačně konzervativní v otázkách společenských. Zatímco program Platformy se soustředoval na ekonomické reformy směřující k liberalizaci trhu, pro PiS je prioritou reforma soudnictví nebo ministerstva vnitra, která má sloužit k očištění veřejného života z dědictví postkomunismu a vybudování efektivního státu, který dokáže lépe chránit společenský řád. Tyto rozdílné důrazy pramenily z odlišné diagnózy krize "porevolučního" Polska – pro Platformu bylo hlavním problémem omezení – skrze byrokraci, korupci – individuální iniciativy občanů, naopak PiS – aniž by marginalizoval tuto otázku – spíše poukazoval na slabost státu, jehož nefunkční administrativa a justice sloužila k ochraně

paralelního "postkomunistického mocenského systému". Odlišně obě uskupení přistupovali také k řešení následků ekonomické transformace – především vyřešení obrovské nezaměstnanosti a chudoby rozsáhlé části společnosti. Program liberalizace trhu se zde střetával s důrazem na pomoc nejslabším vrstvám a podporu rodiny.

Vlivem volebního střetu těchto stran se také diferencovala voličská základna polské pravice: Platforma oslovila především bohatší obyvatelstvo větších měst, podnikatele, mládež, zatímco PiS jednoznačně vítězila mezi voliči v konzervativních venkovských oblastech, a obecně u těch voličů, jejichž politické názory především ovlivňuje vazba na katolicismus a vlastenecké cítění. V závěru volebního klání však rozhodující roli hrály hlasy levicových voličů – a právě v tomto okamžiku začaly mezi stranami vyrůstat nepřekonatelné překážky: Platforma se začala smířlivěji stavět k otázce "zúčtování s komunismem" a více zdůrazňovat svoji "proevropskou" orientaci, zatímco v rétorice PiS posilovaly hesla směřující k chudším voličům a k elektorátu katolických nacionalistů z Ligy polských rodin.

Právo a spravedlnost – vítěz volebního klání – představuje tedy typicky polskou variantu "pravicovosti", jejichž vznik podmínilo právě dědictví Solidarity a boj proti komunismu. Sepětí silného národního cítění, obrany katolického pohledu na jednotlivce a společnost a pro-sociálních elementů v ekonomice způsobilo, že zahraniční komentátoři tuto stranu nedokázali zařadit do standardních "škatulek". Na druhé straně – jak poukazuje např. zpravodaj listu Financial Times – údajná "levicovost" PiS by se neměla přeceňovat. Jedná se o program, v němž je více "liberálních rysů než v programech většiny hlavních uskupení ve Francii nebo Německu", m.j. snížení daní nebo systém daňových úlev, který má stimulovat pokles nezaměstnanosti. Hlavním zdrojem ekonomického programu konzervativců není totiž západní model *welfare state*, ale spíše "sociální učení církve", v němž podpora kapitalismu se pojí s myšlenkou společenské solidarity a ústředním postavením instituce rodiny.

Toto propojení liberálních a sociálních prvků v programu PiS je nyní ohroženo nejistou budoucností menšinové vlády Kazmierze Marcinkiewicze. Ambiciózní plány nápravy státu se zdají v současné konstelaci nerealizovatelné. Vzhledem k nesmiřitelnosti liberálů, kteří nesouhlasili s kompromisním hospodářským programem "střední cesty" mezi liberalismem a "sociální solidaritou" se tato vláda opírá nyní především o podporu populistické Sebeobrany, která se určitě bude odvíjet od posílení "levicových" elementů vládní politiky. Sebeobrana je krajně nespolehlivý partner a tak se možná v nejbližší době dočkáme pokusů o obnovení koaličních jednání s Platformou, nebo spíše – předčasných voleb.

Autor je publicista

MORATÓRIUM NA ZRUŠENIE Ondrej Dostál

V súvislosti s regionálnymi voľbami, ktoré sa stretli s mimoriadnym nezáujmom voličov, navrhlo Združenie miest a obcí Slovenska zrušiť volebné moratórium s odôvodnením, aby bol dostatok času na informovanie voličov. Úvaha, žeby predĺženie času volebnej kampane o dva dni mohlo urobiť niečo dramatické s volebnou účasťou, vzbudzuje úsmev. Návrh ZMOS-u si však zaslúži pozornosť z iného dôvodu: Moratórium je len ďalším z dlhého radu prípadov, keď štát zasahuje do súkromnej sféry, hoci na to neexistuje dostatočne vážny dôvod.

Volebné zákony zvyknú okrem samotného procesu volieb upravovať aj isté aspekty volebnej kampane a v rámci nej aj volebné moratórium. Najstriktnejší je zákon o regionálnych voľbách, podľa ktorého je *„volebná kampaň 48 hodín pred začatím volieb a v deň konania volieb zakázaná“*. Zákon o komunálnych voľbách síce tiež konštatuje, že *„vedenie kampane mimo určeného času je zakázané“*, zároveň však upresňuje, že *„v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí vysielat alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo*

obrazom“. To nevylučuje, aby sa aj počas moratória konali volebné mítingy, boli distribuované letáky, či vylepované plagáty, ak sa tak nedeje v okolí volebných miestností. Takmer identickým spôsobom je upravené moratórium v zákone o eurovoľbách. Pôvodne sa moratórium vzťahovalo aj na parlamentné voľby, nový zákon o voľbách do NR SR ho však v roku 2004 zrušil.

Existencia moratória býva zdôvodňovaná obavou, aby kandidujúce subjekty na poslednú chvíľu neprišli s nejakou manipuláciou, na ktorú už ostatní nebudú mať možnosť reagovať, prípadne sa brániť falošným obvineniam. Pätnásť rokov po prvých slobodných voľbách je však existencia moratória prejavom poďechovania voličov a ich schopnosti rozoznať pokusy o manipuláciu a samostatne sa rozhodovať. Niežeby voliči nemali sklon podliehať manipuláciám, ale nie je úlohou štátu chrániť ich pred manipuláciou zo strany politikov prostredníctvom takéhoto umelého zásahu do slobody prejavu (zákaz volebnej kampane dva dni pred voľbami). A napokon, takéto úsilie ani nie je účinné: Počas volieb v roku 1994 volebné moratórium platilo, ale flagrantnejší príklad odpálenia mediálnej bomby priamo v deň volieb, ako bolo divadlo okolo *„znemožnenia“* hlasovať predsedovi HZDS Vladimírovi Mečiarovi, už sotva niekedy zažijeme.

Na začiatku 90. rokov bola tendencia upraviť volebnú kampaň komplexnejšie – boli obmedzené výdavky na kampaň i zverejňovanie preferencií politických strán dlho pred voľbami. Postupne sa tieto obmedzenia odbúravajú. Nie je náhoda, že staršie volebné zákony (komunálny z roku 1990 a regionálny z roku 2001) upravujú túto problematiku v paragrafe nazvanom *Volebná kampaň*, kým v novších zákonoch (pre eurovoľby z roku 2003 a parlamentný z roku 2004) je obdobný paragraf nazvaný *Vysielanie politickej reklamy a umiestňovanie volebných plagátov*. Symbolizuje to tendenciu neregulovať zákonom volebnú kampaň ako takú, ale stanoviť iba isté povinnosti verejným subjektom (obce a miesta pre vylepovanie plagátov, verejnoprávne médiá a vysielanie pred voľbami) a v istej miere aj súkromným subjektom vysielajúcim na základe licencie (ak vyhradí čas na vysielanie politickej reklamy, musia ho rovnomerne ponúknuť všetkým kandidujúcim subjektom). Zrušenie volebného moratória by malo byť ďalším logickým krokom. Nový zákon o parlamentných voľbách z roku 2004 poskytuje v tomto smere nasledovaniahodný príklad aj pre ostatné volebné zákony.

Autor je riaditeľ KI

EUROFONDY ALEBO NÍZKE DANE? Dušan Sloboda

Tak znie otázka, ktorá od konca novembra opäť znie Európskou úniou. Nastolila ju designovaná nemecká kancelárka Angela Merkelová. Jej kabinet požaduje, aby krajiny EÚ s nižšími daňami, medzi nimi i Slovensko, dostávali z eurofondov menej. Tieto hrozby by sa mali týkať prerozdelenia rozpočtu EÚ na programovacie obdobie 2007-2013, o ktorom európski lídri rokujú.

Otázka eurofondy vs. nižšie dane nie je nová. Už počas prvého roka nášho členstva v EÚ nás predchodca Merkelovej v kresle nemeckého kancelára Gerhard Schröder vystríhal, že naša neochota zvýšiť dane môže viesť k zníženiu rozpočtu EÚ pre regionálnu politiku. K Schröderovi sa vtedy pridali jeho sociálnodemokratický kolega Goran Persson, ktorý z pozície švédskoho premiéra vyslal smerom k novým členským krajinám nasledovný signál: *„Asi si myslia, že vo Švédsku, Fínsku a Dánsku budeme vyberať vysoké dane a posielat tieto peniaze do východnej Európy, aby tam mali triedu bohatých, ktorá dane neplatí. To je však neobhájiteľné.“* V podobnom duchu sa pred rokom vyjadril i Nicolas Sarkozy, vtedy ešte ako francúzsky minister financií, keď prišiel s nápadom, aby bolo čerpanie eurofondov viazané na výšku podnikových daní.

Čo teda vedie krajiny „starej“ Európy k takýmto ostrým vyhláseniam voči nám, novoprišielcom? Trápi ich nízky ekonomický

rast. Ten súvisí aj s vysokými výdavkami na „zaopatrovateľské“ funkcie štátu, ktoré sú v týchto krajinách vykrývané vysokými daňami a odvodmi. Zamestnávateľia v takomto prostredí však nie sú schopní zvyšovať počet pracovných miest a vôbec byť konkurencieschopní v globálnom meradle. Snahy riešiť to zavedením rovnej dane v Nemecku v predvolebnej kampani nezabodovali. Naopak, takmer Merkelová stáli víťazstvo vo voľbách. O čom to svedčí? Keďže staré členské krajiny nie sú schopné reformovať svoj štát blahobytu a brániť sa tak logickému odchodu firiem smerom na východ, riešenie vidia v exporte svojho rigidného európskeho sociálneho modelu k nám. Merkelovej vyhlásenia treba vnímať najmä ako gesto smerom k voličom, ktoré podobne ako nedávne strašenie poľským inštalatárom vo Francúzsku, znie nasledovne: *„Nemusíte sa báť konkurencie z východu, my vaše pracovné miesta uchránime!“*.

A aká je teda naša odpoveď? *„Slovensko nemôže zahlasovať za európsky rozpočet, ktorý by zohľadňoval takéto požiadavky nemeckej veľkej koalície,“* znie stanovisko nášho ministerstva financií. Nemecko-francúzska „os“ u nás teda naďalej nenachádza podporu pre urýchlenú daňovú harmonizáciu daňového systému v rámci únie. Veľmi správne, rozhodovanie o otázke daní totiž musí ostať na úrovni národného štátu ako súčasť jeho suverenity.

Ako však, na strane druhej, odpovieme na minuloročnú otázku Sarkozého, ktorou sa nás ako zástupca francúzskej vlády úplne legitímne pýta: *„Ako máme ráno redukovať svoje deficit a večer zvyšovať výdavky na financovanie štrukturálnych fondov?“*. Kde teda berie premiér Dzurinda právo žiadať pre Slovensko stále vyššie a vyššie príspevky z eurofondov, pokladnica ktorých je plnená najmä z peňazí daňovníkov Nemecka a Francúzska, patriaci medzi najväčších prispievateľov do rozpočtu EÚ?

Doterajšiu pozíciu slovenskej vlády odmietať výzvy zrušiť „neférovú“ daňovú súťaž treba len kvitovať. A dúfať, že ju počas prebiehajúcich debát o rozpočte únie „nepredá“ za možnosť výraznejšieho čerpania z eurofondov. V hre je totiž skoro 400 miliárd korún, ktoré by k nám mohli z Bruselu „pritiecť“ počas sedemročnice počnúc rokom 2007. Samozrejme, za podmienky, že budeme poslušní a podľa nemecko-francúzskeho vzoru harmonizujeme dane. Bola by to však veľká škoda, presahujúca horibilné sumy sľubované z eurofondov. Víťazstvo eurofondov v boji s nižšími daňami by bolo v konečnom dôsledku prehrou všetkých európskych politikov i obyvateľov. Trhu nerozkážu a prípadným odchodom firiem do pre ne výhodnejšieho prostredia dajme tomu v Ázii nezíska v EÚ nik.

Autor je analytik KI. Písané pre Hospodárske noviny a Konzervatívne listy

BRUSELSKÁ DEKLARÁCIA Ľuboš Mikuška

Na začiatku decembra sme sa spolu s Petrom Osuským ocitli v centre európskych centier – v Bruseli. Neľakajte sa, nešli sme tam vedno s našou vládnu delegáciou žobrať o vyššie príspevky z eurofondov pre Slovensko. Na pozvanie Daniela Hannana, jedného z poslancov britských konzervatívcov v Európskom parlamente, sme sa ako zástupcovia Konzervatívneho inštitútu zúčastnili stretnutia euroskeptikov.

V dňoch 5.-6. decembra sa totiž priamo v jame levovej – v útrobách Európskeho parlamentu – stretlo osemnásť europoslancov a vyše päťdesiat zástupcov pravicovo-orientovaných politických strán a trhovno-orientovaných think-tankov z tridsiatich krajín Európy, USA a Kanady. Cieľom stretnutia bolo upevniť osobné a profesionálne väzby ľudí zdieľajúcich spoločný pocit, že Európska únia roku Pána 2005 je organizmus, ktorý hospodársky a politicky požíra potenciál jednotlivých krajín a ich obyvateľov a vzdaľuje sa myšlienkam, ktoré stáli pri jej založení.

Po dvoch dňoch diskusií o tom, ako navrátiť EÚ k pôvodným ideám založeným na voľnom pohybe osôb, tovaru, kapitálu a služieb a o možnostiach premeny EÚ na zónu voľného obchodu, sa na svetlo sveta dostal dokument označený ako „Bruselská deklarácia“. Za cieľ si v nej kladieme prinavrátiť Európsku úniu a v konečnom dôsledku i Európu späť k hodnotám, ktoré ju po stáročia formovali. Veď posúďte naše bruselské desatoro sami. Znie nasledovne:

1. Pridržiavame sa hodnôt, ktoré vždy charakterizovali európsku civilizáciu: osobná sloboda, súkromné vlastníctvo, parlamentná demokracia a vláda zákona.
2. Uznávame, že bohatosť európskej kultúry tkvie v jej rozmanitosti, pestrosti a pluralizme.
3. Obávame sa však, že v honbe za čo najzavretejšou úniou Európska únia postupne opúšťa tieto hodnoty.
4. Navrhujeme nové a lepšie usporiadanie Európy, v ktorej sa moc vykonáva na najnižšom stupni a v ktorej sa rozhodnutia prijímajú čo možno najbližšie k tým, ktorých sa dotýkajú.
5. Uvedomujeme si výnimočnú lojalitu, ktorú občania pociťujú k vlastným národom a veríme, že základným demokratickým celkom má byť zvrchovaný štát.
6. Podporujeme široké a voľné európske spoločenstvo, v ktorom všetky európske štáty môžu spokojne spolupracovať.
7. Veríme, že v rámci trvalého prepojenia na európskom voľnom trhu majú mať štáty možnosť slobodne sa spájať v rozsahu a v zoskupeniach podľa ich želania.
8. Chceme obmedziť pôsobnosť medzinárodných inštitúcií v oblastiach týkajúcich sa cezhraničných otázok.
9. Potvrďujeme našu oddanosť Atlantickému aliancii a hľadáme dopredu k svetu bez blokov, v ktorom európske národy zaujmú svoje miesto ako súčasť širokej rodiny Západu.
10. Zaväzujeme sa pracovať v našich domovských krajinách a na fórach a zhromaždeniach v Európe na dosiahnutí týchto cieľov.

Autor je spolupracovník KI

UDIALO SA:

- 1) Dňa 3. novembra 2005 sa v Bratislave konala konferencia *Financovanie regionálneho školstva – financovanie detí*, ktorú pod záštitou Ministerstva školstva SR organizovala Nadácia F. A. Hayeka. Na konferenciu vystúpila tiež Zuzana Humajová, analytička KI, s prezentáciou *Slobodná škola – vzdelávanie pre život*.
- 2) Dňa 5. novembra 2005 vystúpili na konferencii KDMS Ekonomické a sociálne reformy – konzervatívna vízia pre ďalšie voľby analytik KI Peter Gonda, ktorý v bloku *Dane a odvody* diskutoval s predsedom poslaneckého klubu KDH Pavlom Minárikom; spolupracovník KI Michal Novota, ktorý debatoval v bloku *Sociálna politika, rodina, chudoba a nezamestnanosť* s podpredsedom KDH Júliusom Brockom a analytička KI Zuzana Humajová, ktorá v bloku *Reforma vzdelávania, cesta ku konkurencieschopnej spoločnosti* prednášala a diskutovala s podpredsedom KDH a ministrom školstva SR Martinom Froncom.
- 3) Dňa 7. novembra 2005 diskutovala Zuzana Humajová, analytička KI, s ministrom školstva SR Martinom Froncom a Martinom Krížom zo Štátneho pedagogického ústavu na tému *Reforma školstva* na diskusnom klube SKOI v Košiciach. Moderoval Peter Schutz.
- 4) Dňa 7. novembra 2005 KI v spolupráci s týždenníkom .týždeň a revue Impulz v Bratislave konala verejnú prezentáciu knihy W. Chambersa: *Svedek*, ktorú v českom preklade nedávno vydal Občanský inštitút v Prahe. Knihu uviedli predseda redakčnej rady revue Impulz Vladimír Palko, prezident Konzervatívneho inštitútu Peter Zajac, autorka českého prekladu Michaela Freiová a riaditeľ Občanského inštitútu Roman Joch.
- 5) Dňa 10. novembra 2005 Radovan Kazda, analytik KI, prednášal na seminári *Vybrané politiky EÚ*, ktorý v Bratislave organizovalo Cen-

trum pre európsku politiku, na tému *Príčiny, dôsledky a možnosti riešenia krízy agrárneho trhu*.

6) V dňoch 10.-12. novembra 2005 organizoval KI v spolupráci s Občanským inštitútom a SKOI seminár *Podoby konzervatizmu*, ktorý sa konal v Piešťanoch. S prednáškami vystúpili: *Vojtech Belling*, analytik Občanského inštitútu, *Jaroslav Daniška*, spolupracovník KI a redaktor revue Impulz, *Jiří Georgiev*, odborný poradca Výboru Senátu Parlamentu ČR pro evropskou integraci, *Peter Gonda*, ekonomický analytik KI, *Roman Joch*, riaditeľ Občanského inštitútu, *Peter Martinovič*, právnik a podpredseda Mladých konzervatívcov, *Katarína Podracká*, politologička, *Maciej Ruczaj*, publicista, *Ulrich Wollner*, odborný asistent na Katedre filozofických vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a *Peter Zajac*, prezident KI

7) Dňa 14. novembra 2005 vystúpil Ondrej Dostál, riaditeľ KI, na konferencii *Chudoba v slovenskej spoločnosti a vzťah slovenskej spoločnosti k chudobe*, ktorú v Bratislave organizovali Sociologický ústav SAV a Národný komitét UNESCO MOST, kde prezentoval konzervatívny pohľad na chudobu.

8) Dňa 19. novembra 2005 vystúpila Zuzana Humajová na celoslovenskej konferencii *Inovácie v škole*, ktorú v Podbanskom organizovalo združenie Orava a Centrum pre vzdelávaciu politiku, s prednáškou na tému *Reforma obsahu vzdelávania – cesta ku slobodnej škole*.

9) Dňa 23. novembra 2005 sa konal pravidelný diskusný klub SKOI v divadle Stoka v Bratislave, tentoraz na tému *Reforma školstva*. Hostami Františka Šebeja boli ministri školstva SR Martin Fronc, analytička KI Zuzana Humajová a Martin Kríž zo Štátneho pedagogického ústavu.

10) Jesenné vydanie štvrtročníka Stockholm Network – organizácie, ktorá spája trhovno orientované think-tanky Európy – prináša okrem iného i celostranovú prezentáciu KI.

OBJEDNAJTE SI:

Jednou z aktivít KI je i vydávanie publikácií. Všetky publikácie, vydané Konzervatívnym inštitútom M. R. Štefánika, ako i časopis Konzervatívne pohľady na spoločnosť a politiku (2000 – 2002), je možné objednať si. Ďalšie informácie o možnosti objednať si publikácie KI, vrátane ich zoznamu, nájdete na webe KI na adrese: <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?objednajte>

ČITATEĽOM KI:

Vážení priatelia, ďakujeme za Vašu priazeň v roku 2005.

Osobitne chceme poďakovať tým, ktorí počas roka podporili našu činnosť a naše úsilie o lepšiu správu vecí verejných. Vaša podpora prispela k realizácii niektorých aktivít, k organizovaniu konferencií a diskusných klubov, k vydávaniu Konzervatívnych listov i k uskutočneniu projektov zameraných na návrat tradičných hodnôt v spoločnosti.

Prajeme Vám príjemné prežitie vianočných sviatkov a veľa úspechov v novom roku 2006. Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNÍKA
M. R. ŠTEFÁNIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE